

vierentwintigste zondag door het jaar C

11 september 2016

‘Die man ontvangt zondaars en eet met hen’. Zo praten de Farizeeën en schriftgeleerden over Jezus. En wat klinkt er in die ene zin een heleboel mee aan afgunst, minachting, angst, aan verbazing, verontwaardiging, teleurstelling. Die paar woorden zijn niet opgetekend als louter een constatering. Allerlei andere registers resoneren erin mee. Het mag duidelijk zijn: Jezus stelt met zijn optreden hun handel en wandel ter discussie. Hijzelf is niet uit op vechten tégen mensen en machten. Maar Hij strijd vóór mensen, en dat doet Hij door naast de gangbare manier van doen een andere levensstijl te plaatsen, een andere wijze van omgaan met elkaar. Hij ontvangt zondaars en eet met hen.

Vanuit het gezichtspunt van de Farizeeën en schriftgeleerden is het niet heel verwonderlijk dat ze commentaar hebben. Ze maken zoveel werk van hun religieuze leven, ze streven elke dag weer naar het hoogst haalbare. En hun levensstijl is er opgericht – of zou dat moeten zijn – om anderen te stichten, aan te raken, in beweging te zetten om ernst te maken met ieders hoge roeping.

Het gevaar van hun streven naar religieuze perfectie brengt echter met zich mee dat er een afstand groeit tussen hen en degenen die niet mee kunnen komen. En nu komt daar een zekere Jezus van Nazareth, die wél de verbinding weet te leggen met de vele zoekende en vaak falende en verdwalende mensen. Ze voelen zich – mogelijk ook namens anderen – ernstig bezwaard. Maar hun gelijk kan niet anders zijn dan slechts een vermeend gelijk, en Jezus maakt dat duidelijk op een typisch Joodse manier: Hij vertelt verhalen. In zo’n vertelling ligt de mogelijkheid besloten om anderen een spiegel voor te houden, of om personages aan te rijken die dienen als identificatiefiguren, waarin de toehoorders zich kunnen herkennen of aan wie ze zich kunnen spiegelen.

Dat het Jezus menens is, en dat nu juist Hij ernstig bezwaard is – mogelijk ook namens velen – kunnen we zien aan de manier waarop Hij de spiegel van de vertelling gebruikt. Hij schotelt niet slechts één parabel voor, maar reikt zijn publiek maar liefst drie gelijkenissen aan. Drie verschillende taferelen, waarin evenwel steeds hetzelfde wordt verbeeld. We hebben ze zojuist beluisterd.

Eerst het beeld van de herder. Hij laat zijn kudde achter, nadat hij heeft geconstateerd dat er één schaap ontbreekt. Ik weet niet of ik – gesteld dat ik herder zou zijn – mijn kudde in de wildernis achter zou laten. Maar blijkbaar durft deze herder dat aan, en gaat zoeken naar dat ene specifieke schaap dat zoekgeraakt is. En dan voegt Jezus daaraan nog iets toe, dat het verhaal nog wat aanscherpt: er is in de hemel, die jullie zo zoeken en nastreven, vreugde over jullie allen, maar toch is er meer vreugde over één zondaar die weer op het rechte pad komt, dan over die negenenegentig die geen bekering nodig hebben.

Het tweede tafereel haakt daarbij aan: over de vrouw die van de tien zilverstukken er eentje verliest, en die alles overhoop haalt omwille van dat ene zilverstuk. En als ze het vindt, is er vreugde. En die vreugde vraagt erom te worden gedeeld met vrienden en buren en met al wie maar wil. Ook hier vinden we de toevoeging van Jezus dat er over één bekeerling vreugde zal zijn bij de engelen van God.

Het derde verhaal is langer, en we weten uit andere preken die hier in deze kerk zijn uitgesproken dat je het verhaal vanuit verschillende invalshoeken kunt bekijken en lezen, en verstaan. Het verhaal van de verloren zoon, die echter tot inkeer komt en teruggaat naar zijn vader. Die vader nu heeft het wachten niet opgegeven. Hij ontsteekt in vreugde – opnieuw die vreugde, die geen enkele ruimte laat voor wrok of verbittering – en maakt er een groot feest van.

Ook die oudere broer mag delen in de vreugde, maar we zien bij hem dat hij toch wel over het nodige heen moet stappen. We zien misschien in zijn figuur ook die Farizeeën en schriftgeleerden verbeeld, die zeggen: ‘Die man ontvangt zondaars en eet met hen’.

Het verhaal heeft een open einde; we krijgen niet te horen wat die oudere broer uiteindelijk heeft gedaan. Of de zich heeft verzoend, of dat die zijn jongere broer even goed de les heeft gelezen. Of dat de jongere broer de oudere nog iets te zeggen had. Eigenlijk is zo’n open einde een soort uitnodiging naar de hoorders, en dus ook naar ons. En jij, en u: hoe nu verder?

En zo zijn we weer terug bij Jezus, die deze vraag aan de Farizeeën en schriftgeleerden voorlegt middels deze drie beelden, maar die daarmee ook ons

aanspreekt. Ja, inderdaad: die man ontvangt zondaars en eet met hen. Het zouden onze eigen woorden moeten zijn, maar dan uitgesproken in verwondering en diepe innerlijke vreugde.

Eten met andere mensen samen betekent immers: intimiteit, gemeenschap. Jezus ontvangt deze mensen met open armen. Hij treedt met ieder van hen in gemeenschap. Hij zal het geknakte riet niet breken, de kwijnende vlaspit niet doven. Wat er ook gebeurd mag zijn in het grijze verleden, Hij neemt ze aan als de zijnen. Hun bloed – in zijn oog is het kostbaar.

Maar ook de vreugde die Hem gewordt, wil Hij delen. Het leven vraagt erom gedeeld te worden, om anderen te doen ontvlammen van heilig vuur. En de vreugde die er is omwille van een evenmens, is – zeker in dit evangelie – de tegenhanger van verbittering en afgunst. Kunnen wij blij zijn om wat aan een ander aan moois geschiedt? Of confronteert het ons met eigen leegheid, onafheid, falen, met de pijn van een grijs verleden misschien?

Die man, die zondaars ontvangt en zelfs de intimiteit van de maaltijd met hen binnentreedt, die man staat te wachten op alle mensen. En zo ook op ons. Hij houdt zich niet op in onze wereld van zeker weten, de wereld van onze maskers en petten en titels die we dragen of menen te moeten dragen. Die man heeft een naam: Jezus, en dat betekent: God redt. Hij redt allen die ogenschijnlijk verloren lopen. En Hij die redt heeft ook voor ons een eigen naam bewaard. Niet de naam die anderen ons hebben toebedeeld. Maar de naam waarmee wij ten diepste door Hem alleen zijn gekend.

Die man ontvangt ook ons. Met open armen en een warm hart. Wie verlangt er niet naar om thuis te komen, omarmd te worden, gedragen als het moet? Hij weet van onze wegen. Hij gaat waar geen ander met ons gaat. En nooit laat Hij het erbij zitten. Al is onze weg nog zo duister geweest, al hebben we nog zoveel kansen laten liggen. Al zijn we nog zo vaak gevallen en hervallen; meestal vallen we steeds in dezelfde kuil terug.

Maar dat vallen is niet het ergste. Erg wordt het pas, wanneer je niet meer opstaat. Wanneer je je niet meer vinden laat. Wanneer je niet ergens op enig moment tot het

inzicht komt dat er nog een weg terug is, een weg die je nog kent, misschien van heel lang geleden. Een weg waarvan je weet dat er aan het einde iemand wacht. Een bij wie je mag thuiskomen, bij je welkom bent met al wat je in je draagt.

Die man ontvangt zondaars en eet met hen. Dat mogen we hier nu dit uur aan den lijve ondervinden in deze viering van Eucharistie. We danken met Hem de Eeuwige voor het geschenk van onze levensdagen. En we delen in zijn vreugde. Omdat we gevonden zijn, opgetild, geheeld ergens diep van binnen. Omdat zijn barmhartigheid nooit ophoudt. Iedere morgen is zij nieuw.